

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ**  
**ΛΑΤΙΝΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ**  
**ΧΩΡΟΥ (13ος - 18ος αι.)**

Ενότητα #3: Λατινική αυτοκρατορία  
Κωνσταντινούπολης

Νικόλαος Καραπιδάκης  
Τμήμα Ιστορίας



## Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



## Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Ευρωπαϊκή Ένωση  
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ  
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



πρόγραμμα για την ανάπτυξη  
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

## Λατινική αυτοκρατορία Κωνσταντινούπολης 1204-1261

### Οι Λατίνοι αυτοκράτορες της Κωνσταντινούπολης

Βαλδουίνος κόμης της Φλάνδρας και της Αννονίας (Hainaut) : 1204-1206

Ερρίκος της Φλάνδρας, αδελφός του προηγούμενου : 1206-1216

Πέτρος του Κουρτεναί (Pierre de Courtenay) : 1216-1217

Γιολάντα, χήρα του Πέτρου του Κουρτεναί : 1217-1221

Ροβέρτος του Κουρτεναί : 1221-1228

Ιωάννης ντε Μπριέν (de Brienne) : 1228 (αντιβασιλέας)

Βαλδουίνος ο Β΄, γιός του Ιωάννη ντε Μπριέν : 1228-1261

### Πολιτική Ιστορία

1204, 13 Απριλίου Κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους

1204 Μάιος : Ο Βαλδουίνος κόμης της Φλάνδρας και της Αννονίας (Hainaut) στέφεται αυτοκράτορας στην Αγία Σοφία.

Ο τίτλος του : *fidelis in Christo imperator a Deo coronatus, Romanorum moderator et semper augustus*.

Του είχαν επιδικαστεί σύμφωνα με το έγγραφο διανομής το 1/4 των εδαφών της αυτοκρατορίας και τα 5/8 της Κωνσταντινούπολης.

Τα υπόλοιπα 3/8 δόθηκαν στους Βενετούς και τα 3/4 στους σταυροφόρους και τους Βενετούς.

### Μικρά Ασία

Πρώτες εκστρατείες των Λατίνων στη Μικρά Ασία και κατάκτηση του μεγαλύτερου μέρους της της Βιθυνίας.

Την εκστρατεία είχαν οδηγήσει ο Βαλδουίνος και ο αδελφός του Ερρίκος της Φλάνδρας. Στη Μικρά Ασία αντιστέκονται ο δεσπότης Θεόδωρος Λάσκαρης,

γαμπρός του Αλεξίου του Γ΄, ο οποίος είχε οργανώσει το κράτος της Νίκαιας\*. Οι λατίνοι έχουν αρχικά επιτυχίες, στο Ποιμανηρόν το 1204 και αργότερα στο Αδραμύτιο. Συνάπτεται μια συνθήκη με τον αυτοκράτορα της Νίκαιας το 1207 που μένει σε ισχύ έως το 1222.

Το 1224 στη μάχη του Ποιμανηρού (όπου είχαν κερδίσει το 1204), οι Λατίνοι ηττήθηκαν και έχασαν τις σημαντικότερες κτήσεις τους στη Μικρά Ασία. Το 1235 ο αυτοκράτορας της Νίκαιας, ανέκτησε και τα τελευταία προπύργια των Λατίνων στη Μικρά Ασία.

## **Θράκη**

1205 Απρίλιος : πόλεμος των Λατίνων με τους Βουλγάρους του βασιλέα Ιωαννίτζη (Σκυλοϊωάννης). Ο Ιωαννίτζης είχε στεφθεί «αυτοκράτωρ» από έναν απεσταλμένο (λεγάτο) του πάπα. Αλλά ο Βαλδουίνος ο Α΄ απέρριψε την πρότασή του για συμμαχία. Ο Ιωαννίτζης εξοργισμένος από την απόρριψη διεγείροντας τα αντιλατινικά πάθη των πληθυσμών, μπαίνει στην Αδριανούπολη τον Φεβρουάριο του 1205. Ο Βαλδουίνος και ο Ερρίκος διακόπτουν την εκστρατεία τους στην Μικρά Ασία, και σπεύδουν να τον αντιμετωπίσουν. Τους νίκησε τον Απρίλιο. Συλλαμβάνεται ο Βαλδουίνος και πεθαίνει στην αιχμαλωσία. Το 1207 ο βουλγαρικός κίνδυνος απομακρύνεται αφού πεθαίνει ο Βούλγαρος βασιλιάς Ιωαννίτζης. Ο νέος αυτοκράτορας Ερρίκος της Φλάνδρας (1206-1216) ανακτά, αργότερα περιοχές της Θράκης, όπως την Αγχίαλο.

---

\* Η αυτοκρατορία της Νίκαιας υπήρξε ένα από τα ελληνικά κράτη που δημιουργήθηκαν μετά την άλωση της Κ. από τους Φράγκους. Λίγες στιγμές πριν την είσοδο των Σταυροφόρων στην Κ., ανακήρυξαν αυτοκράτορα τον Βυζαντινό Κωνσταντίνο Λάσκαρη, που κατέφυγε στη Μικρά Ασία, και σκοτώθηκε πολεμώντας τους Λατίνους το 1205. Ο αδελφός του Θεόδωρος Λάσκαρης, γαμπρός του αυτοκράτορα Αλεξίου του Γ΄, ανέλαβε το κράτος της Νίκαιας, υπέταξε τους αυτονομιστές άρχοντες Θεόδωρο Μαγκαφά και Μανουήλ Μαυροζώμη, και στέφτηκε αυτοκράτορας από τον πατριάρχη Μιχαήλ τον Δ΄ Αυθωρειανό, το 1208. Η αυτοκρατορία ονομάστηκε «εν εξορία». Εκτός από ουσιαστικός ιδρυτής του κράτους, νίκησε και του Σελτζούκους Τούρκους και εξέτεινε το κράτος σε όλη τη Μικρά Ασία. Διάδοχός του ήταν ο Ιωάννης Βατάτζης, ο οποίος διέλυσε το κράτος της Ηπείρου και έθεσε υπό την επικυριαρχία του το ομώνυμο δεσποτάτο. Ο διάδοχός του Θεόδωρος Β΄ ο Λάσκαρις έδωσε τους Βουλγάρους από τη Μακεδονία. Ο επίτροπος του διαδόχου Ιωάννη του Δ΄ Μιχαήλ Παλαιολόγος ανάκτησε την Κωνσταντινούπολη διώχνοντας τους Φράγκους.

## Θεσσαλονίκη

1209 : Κίνημα των Λομβαρδών ευγενών της Θεσσαλονίκης εναντίον της Αυτοκρατορίας. Συμμαχία του Ερρίκου της Φλάνδρας και Λατίνου αυτοκράτορα της Κ. με τους δεσπότες της Ηπείρου.\*

1210 : Ο Μιχαήλ ο Α΄ Δεσπότης της Ηπείρου στρέφεται εναντίον του βασιλείου της Θεσσαλονίκης.

1216-1217 : ο Πέτρος του Κουρτεναί φονεύεται από τον ηγεμόνα της Ηπείρου.

1228 : συνθήκη μεταξύ Θεοδώρου της Ηπείρου (1215-1230) και λατινικής αυτοκρατορίας της Κωνσταντινούπολης.

1259 Ιούλιος. Η μάχη της Πελαγονίας. Οι συνασπισμένοι στρατοί του Μιχαήλ Β΄ Δεσπότη της Ηπείρου, του Γουλιέλμου Βιλεαρδουνίνου του Μοριά, και του Μανφρέδου της Σικελίας, εναντίον του αντιβασιλέα της Νίκαιας, Μιχαήλ Παλαιολόγου, συγκρούονται στην Πελαγονία της Μακεδονίας, νότια της Καστοριάς, στο σημείο Βορίλλα Λόγγο, με περιφανή νίκη των στρατευμάτων της Νικαίας.

1261 Οι Βυζαντινοί υπογράφουν τη συνθήκη του Νυμφαίου που εδραιώνει την εξουσία των Γενουατών, και οι οποίοι βοηθούν τους Βυζαντινούς της Νικαίας, στις ναυτικές τους δυνάμεις.

Ο Βαλδουίνος ο Β΄ αναζητά εβοήθεια στη Δύση.

---

\* Ο Μιχαήλ Α΄ Άγγελος Δούκας Κομνηνός (1204-1214) ήταν ξέδελφος του αυτοκράτορα Ισσακίου Β΄ Αγγέλου. Εξαιτίας της Άλωσης κατέφυγε στην Άρτα και ίδρυσε ένα κράτος που έχει ονομαστεί «Δεσποτάτο της Ηπείρου», επεκτείνοντας την επικράτειά του από τη Ναύπακτο έως την Αχρίδα. Ο διάδοχός του και αδελφός του, Θεόδωρος (1224-1230), κυριεύσε την Κέρκυρα, την Αχρίδα κ.α, και έγινε επικυριάρχος του Βούλγαρου ηγεμόνα Σβιατοσλάβου. Διέλυσε το Φραγκικό κράτος της Θεσσαλονίκης και έφθασε ως τη Φιλιππούπολη και την Αδριανούπολη. Το 1222 στέφθηκε «βασιλεύς και αυτοκράτωρ των Ρωμαίων». Το 1230 νικήθηκε στον Έβρο από τους Βουλγάρους και τυφλώθηκε. Το κράτος του, όσο δεν πέρασε στους Βούλγαρους, χωρίστηκε σε δυο μικρότερα κράτη. Ο αδελφός του Μανουήλ (1230-1240) έγινε αυτοκράτορας στη Θεσσαλονίκη, αλλά το κράτος του περιήλθε στη Νίκαια το 1240. Ο ανηψιός του Μιχαήλ ο Β΄ (1236-1271) ίδρυσε ένα νέο «Δεσποτάτο της Ηπείρου» που περιελάμβανε μέρος της Θεσσαλίας, της Ηπείρου και της Αιτωλοακαρνανίας. Το κράτος αυτό διατηρήθηκε ως το 1318, οπότε και πέρασε διαδοχικά στους Ιταλούς, τους Σέρβους και τους Τούρκους.

Ο καίσαρ της Νίκαιας Αλέξιος Στρατηγόπουλος εισέρχεται στην πόλη χωρίς να συνατήσσει αντίσταση.

## **Εκκλησία**

Πρώτος λατίνος αρχιεπίσκοπος ήταν ο Θωμάς Μοροζίνης.

Στην αυτοκρατορία εγκαθίστανται των ιπποτικά μοναστικά τάγματα των Ιωαννιτών και των Ναϊτών. Επίσης το τάγμα του Κλονύ και οι Κιστερσιανοί, ενώ ακολούθησαν τα τάγματα των Δομινικανών και των Φραγκισκανών.

Η μονή των Δομινικανών στο Πέραν υπήρξε μετά το 1228, πυρήνας για την μελέτη της λατινικής γλώσσας στην Ανατολή.

Η λατινική αρχιεπισκοπή της Κωνσταντινούπολης μεταφέρεται μετά το 1261 στην Εύβοια.

## **Διοίκηση της Λατινικής Αυτοκρατορίας**

Αυτοκράτορας

Συμβούλιο της αυτοκρατορίας που απαρτίζεται από τους Φράγκους βαρόνους.

Βενετός Podestà.

Αντιβασιλέας moderator imperii

Αξιωματούχοι.

Senescalus, constabularius marescalus, στρατιωτικές εξουσίες

Protovestiarius οικονομικές εξουσίες

Buticularius, panetarius, major cocus ανεφοδιασμός των ανακτόρων

Cancellarius αυτοκρατορική γραμματεία με επικεφαλής ενός σώματος notariorum, scriptorium, capellanum & clericorum.

Το βενετικό τμήμα της πόλης διοικεί ένα podesta / dominator.

Ο αγροτικός πληθυσμός των περιοχών που είναι υπό τον έλεγχο της αυτοκρατορίας, καταβάλλει τις εισφορές που κατέβαλε και επί Βυζαντινών.

Οι σταυροφόροι έκοψαν και νομίσματα όπως τα «τραχέα» και τα «τεταρτηρά».

